

Evaluatierapport Armoede & Schuldenbeleid 2015-2020

Gemeenten Appingedam,
Delfzijl en Loppersum

Inhoud

1. Inleiding	2
1.1. Aanleiding	2
1.2. Doel van de evaluatie	2
1.3. Onderzoeksmethode	2
1.4. Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2. Landelijk en lokaal beleid 2015-2020	4
2.1. Landelijke ontwikkelingen 2015-2020	4
2.2. Lokaal beleid 2015-2020	4
Hoofdstuk 3. Doelstellingen Armoede & Schuldhulpverlening	7
Hoofdstuk 4. Kwantitatieve & kwalitatieve analyse	8
4.1. Algemene informatie	8
4.2. Kwantitatieve en kwalitatieve duiding huidig armoedebeleid en schulddienstverlening	8
4.2.1. Kwantitatieve evaluatie	8
4.2.2. Kwalitatieve analyse	10
4.3. Wat dragen aanpalende beleidsterreinen bij aan armoedebeleid en schulddienstverlening	12
Hoofdstuk 5. Monitoring en Financiën	13
5.1. Monitoring & verantwoording	13
5.2. Rol van de gemeenteraad	13
5.3. Financiën	13
Hoofdstuk 6. Conclusies en aanbevelingen	14
6.1. Conclusies	14
6.2. Aanbevelingen	15
Bijlage 1. Cijfers	17
1. Inwoneraantallen en cliënten in de uitkering	17
2. Preventie en vroeg signalering/financiële dienstverlening	17
3. Schuldhulpverlening (Volkskredietbank Noordoost-Groningen)	17
4. Fondsen (Jeugdsport & cultuurfonds, Stichting Leergeld)	18
5. Particuliere initiatieven (Voedselbank, SUN, Kledingbank Maxima)	18
6. SWD (budgetmaatjes en intake voedselbank)	19
7. Humanitas (Thuisadministratie)	19
8. Minimaregelingen Werkplein Fivelingo	19

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Armoede en schulden zijn actuele en complexe thema's. De aard van armoede is aan het veranderen, de doelgroep wordt groter, schulden worden steeds hoger en er is vaker sprake van complexe problemen.

De huidige nota Armoedebeleid van de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum sluit hier op aan. Daarin is verwoord dat armoede niet alleen een tekort aan geld is, maar dat het ook te maken heeft met een gebrek aan perspectief en met sociale uitsluiting. Om die reden draagt het enkel verstrekken van geld en goederen niet bij aan een structurele oplossing. Doel van het Armoedebeleid is dat alle burgers mee kunnen doen aan de samenleving, dat ze voldoende voedsel en kleding hebben, toereikende huisvesting en deel kunnen nemen aan sportieve en/of sociaal-culturele activiteiten.

In de zomer van 2015 is de nota Armoedebeleid 2015-2020 vastgesteld en in april 2016 is de nota Integrale Schuldhulpverlening 2016-2019 vastgesteld. De nota Armoedebeleid is vastgesteld door de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum. De nota Integrale Schuldhulpverlening is vastgesteld door de raden van de deelnemende gemeenten aan de Gemeenschappelijke Regeling Volkskredietbank Noordoost-Groningen. De nota Integrale Schuldhulpverlening is in het kader van de gemeentelijke herindelingen nog met een jaar verlengd tot en met 2020.

Voordat een nieuwe nota geschreven kan worden is een evaluatie van het huidige beleid gewenst. Een evaluatie verschaft inzicht in de behaalde resultaten en bereik van de doelgroep over de afgelopen periode. Door een kwalitatieve en kwantitatieve analyse te doen kan de evaluatie ook een bijdrage leveren aan het nieuw op te stellen beleid. Immers meten is weten en input van alle betrokken partijen levert waardevolle informatie op. Omdat de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum op 1 januari 2021 gaan herindelen tot de nieuwe gemeente Eemsdelta moet het huidige beleid worden gesynchroniseerd en daar waar nodig nieuw beleid worden ontwikkeld voor de nieuwe gemeente.

Bij deze evaluatie gaat het bij schuldhulpverlening vooral om het preventieve deel en niet het schuldbemiddelingstraject. Dat laatste zal worden geëvalueerd bij het opstellen van de nieuwe nota schuldhulpverlening.

1.2. Doel van de evaluatie

Met deze evaluatie willen we graag inzichtelijk maken wat het bereik is geweest van ons armoedebeleid en schuldhulpverlening. Wat het heeft bijgedragen aan de mensen die gebruik maken van de voorzieningen. Wat zijn de ervaringen geweest van alle betrokken partijen en gebruikers in de afgelopen jaren.

Centrale vraagstelling van deze evaluatie is:

" Hoe effectief en efficiënt is het armoede & schuldhulpverleningsbeleid geweest"

Om deze vraagstelling te kunnen beantwoorden moet een aantal deelvragen worden beantwoord:

1. Wat is het landelijke en lokale beleid geweest in de periode 2015-2020;
2. Hoe heeft de omvang van armoede en schulden zich ontwikkeld wat is de huidige stand van zaken;
3. Welke doelen zijn opgenomen in het armoede en schuldhulpverleningsbeleid;
4. Welke instrumenten/organisaties worden ingezet om de doelen te bereiken;
5. Hoe wordt het armoede en schuldenbeleid uitgevoerd
6. Hoe wordt de voortgang gemonitord en de prestaties gemeten;
7. Hoe worden de geformuleerde doelen bereikt;
8. Hoe wordt de raad geïnformeerd.

1.3. Onderzoeksmethode

Deze evaluatie is tot stand gekomen door gebruik te maken van beschikbare documenten, jaarverslagen, schriftelijke afstemming met betrokken maatschappelijke instellingen, de fondsen en

uitvoerders van het Werkplein Fivelingo en door middel van een vragenlijst uitgezet onder uitkeringsgerechtigden.

1.4. Leeswijzer

Na de inleiding wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de ontwikkeling rondom het thema armoede en schuldhelpverlening zowel landelijk als lokaal in de periode 2015 t/m 2020. In hoofdstuk 3 staan de doelstelling zoals die zijn opgenomen in beide beleidsnota's en in hoofdstuk 4 en 5 zijn respectievelijk kwantitatieve en kwalitatieve analyses opgenomen. In de laatste twee hoofdstukken gaat het over monitoring, financiën en conclusie en aanbevelingen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de cijfers.

Hoofdstuk 2. Landelijk en lokaal beleid 2015-2020

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het landelijke en lokale beleid. De afgelopen jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest zowel vanuit het Rijk als lokaal. Er is vooral veel aandacht gekomen voor kinderen in armoede maar ook voor inzet op preventie. Het voorkomen van armoede en schulden in een zo vroeg mogelijk stadium is een belangrijke ontwikkeling

2.1. Landelijke ontwikkelingen 2015-2020

Armoedebestrijding

De Rijksoverheid neemt maatregelen om armoede zoveel mogelijk te voorkomen. Echter, door de hoeveelheid aan verschillende regelingen en de wijze van vergoeden (achteraf vaststellen) zijn de maatregelen van de Rijksoverheid ook een belangrijke oorzaak voor het ontstaan van schulden bij mensen. Een aantal belangrijke regelingen waar mensen met een laag inkomen voor in aanmerking komen zijn huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget en inkomensafhankelijke combinatiekorting. Naast de uitkeringen komt het inkomen van huishoudens uit deze doelgroep dus voor een belangrijk deel vanuit de Rijksoverheid. Slechts een beperkt deel wordt aangevuld met regelingen van de gemeente.

De afgelopen jaren hebben we gezien dat steeds meer mensen kortdurend werken of flexibele uren hebben. Vanwege deze wisselende inkomsten is het vaak lastig in te schatten wat het jaarinkomen zal zijn waarop de toeslagen aangevraagd kunnen worden. Hierdoor komen steeds vaker mensen in de problemen vanwege het moeten terugbetalen van toeslagen.

Kansen voor Kinderen (Klijnsmagelden)

Vanaf 2017 is elk jaar € 100 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is € 85 miljoen naar de gemeenten gegaan. Het geld is bedoeld voor kinderen in armoede en is in te zetten voor bijvoorbeeld: schoolspullen, sporten, muziekles, bijles, cultuur, fietsen, laptops en schoolreisjes.

Kansen voor kinderen	Jaarlijkse bijdrage vanuit het Rijk
Appingedam	€ 71.787
Delfzijl	€ 158,471
Loppersum	€ 48,050
Totaal beschikbaar	€ 278.308

Schuldhulpverlening

Het rijk is bezig met een wijziging van de wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Het wetsvoorstel is behandeld in de Tweede kamer. Naar verwachting zal de wetwijziging met ingang van 1 januari 2021 worden doorgevoerd. Dit houdt in dat de gemeenten in de tweede helft van 2020 de beleidsplannen hierop zullen moeten aanpassen. In deze wet wordt geregeld dat een aantal schuldeisers signalen van betalingsachterstanden aan gemeenten mag doorgeven in het kader van vroegsignalering van schulden. Door deze wijziging worden gemeenten bij wet verplicht bij elk signaal een eerste gesprek aan te bieden om te bekijken wat er in het huishouden speelt. Dit helpt om schulden en andere problematiek vroegtijdig in kaart te brengen en ondersteuning te bieden.

Al jaren werkt het rijk aan een wet om de regels voor de beslagvrije voet te vereenvoudigen. De beslagvrije voet is het deel van het inkomen waar de deurwaarder geen beslag op mag leggen. Het doel van de wet is om te komen tot een betere coördinatie van beslagactiviteiten bij de samenloop van verschillende beslagen. De Staatssecretaris van Sociale Zaken is voornemens om de invoering van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet per 1 januari 2021 te realiseren.

2.2. Lokaal beleid 2015-2020

De gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum trekken al gedurende langere tijd gezamenlijk op in het armoede & schuldhulpverleningsbeleid. Inhoudelijk zijn er vrijwel geen verschillen, in het beleid slechts in de inkomensgrens voor Stichting Leergeld. Loppersum hanteert 130% van het sociaal minimum. Appingedam en Delfzijl hanteren 120% sociaal minimum. We zien wel wat lokale verschillen in de uitvoering. Ook zien we wat verschillen in de hoogte van toegekende subsidies. Voor alle organisaties geldt dat, in de subsidiebeschikkingen voor 2020, is aangegeven dat zij in het kader van de herindeling rekening moeten houden met mogelijke wijzigingen in de subsidie. Vanaf 2017 zijn ook de Klijnsmagelden ingezet, zo is het Kindpakket verruimd (aanbod in de webshop) en zijn de subsidies

aan diverse samenwerkingspartners verhoogd. De Participatiebijdrage voor volwassenen is verlaagd omdat wij het stimuleren van aanvaarden van werk belangrijker vinden dan inkomensondersteuning. Om die reden is er ook een regeling voor een gedeeltelijke vrijlating van deeltijdinkomsten ingevoerd. Voor de doelgroep participatie (uitkeringsgerechtigden zonder direct uitzicht op werk) is er nog wel een vrijwilligersvergoeding. Voor de doelgroep uitkeringsgerechtigden tijdelijk geen dienstverlening (deze groep kan door persoonlijke omstandigheden tijdelijk niet kan werken) is deze vergoeding niet van toepassing. Voor deze groep behoort een individuele inkomensvoet tot de mogelijkheden.

Het huidige armoedebeleid en schuldhulpverlening bestaat uit:

- Preventie en vroegsignalering/financiële dienstverlening (pilotproject Financiële Dienstverlening);
- Schuldhulpverlening (Volkskredietbank Noord-Oost-Groningen, VKB);
- Samenwerking met fondsen (Jeugdfonds sport & cultuurfonds, Stichting Leergeld);
- Samenwerking met particuliere initiatieven (Voedselbank, SUN, Vakantiebank Eemsdelta, Voedselbank het Hogeland, Kledingbank Maxima);
- Samenwerking met SWD (sociaal raadsliedenwerk, maatschappelijk werk, budgetmaatjes);
- Samenwerking met Humanitas (Thuisadministratie, kindervakantieweken en speelgoedactie)
- Minimabeleid bij Werkplein Fivelingo.
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

1. Preventie en vroeg signalering/financiële dienstverlening (pilotproject Financiële Dienstverlening)

Voorkomen dat inwoners in de armoede terecht komen door vroegtijdig ondersteuning aan te bieden is een belangrijke taak. Hierbij ondersteunt Werkplein Fivelingo door mensen in een uitkering zo snel mogelijk te begeleiden naar werk en door het aanbieden van de minime regelingen. Daarnaast ontvangen de gemeenten meldingen van energieleveranciers, woningcorporaties en zorgverzekeraars over betalingsachterstanden. In september 2019 is een start gemaakt met het project Financiële Dienstverlening (het "erop af team"). Medewerkers van de gemeenten, SWD en VKB gaan er op af om te voorkomen dat kleine betalingsachterstanden tot grote schulden gaat leiden. Er is gestart met achterstanden in energie.

Vanuit het Werkplein Fivelingo wordt ook gewerkt aan vroegsignalering. Bij iedere intake voor een uitkeringsaanvraag wordt gevraagd of cliënt ook schulden heeft. Vervolgens krijgen ze een gesprek met een financieel specialist aangeboden. De financieel specialist is een VKB medewerker die ingehuurd wordt door WPF.

2. Schuldhulpverlening (Volkskredietbank Noord-Oost-Groningen (VKB))

Schuldhulpverlening wordt voor de drie gemeenten uitgevoerd in de gemeenschappelijke regeling Volkskredietbank Noord-Oost-Groningen (VKB). Hier komen inwoners terecht met problematische schuldsituaties die ze zelf niet meer kunnen oplossen. De VKB biedt schuldhulpverleningstrajecten aan in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en toeleiding naar het wettelijke schuldhulpverleningstraject. Daarnaast worden ook lichtere vormen van ondersteuning geboden zoals coaching- en adviesgesprekken en budgetbeheer.

3. Samenwerking met fondsen (Jeugdfonds sport & cultuurfonds, Stichting Leergeld)

De drie gemeenten werken samen (verlenen subsidie) aan Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Cultuur. Deze fondsen bieden hulp in natura aan kinderen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen.

4. Samenwerking met particuliere initiatieven (Voedselbank Eemsdelta en Hogeland, SUN, Vakantiebank, Kledingbank Maxima)

De drie gemeenten werken o.a. samen met de Voedselbanken Eemsdelta (Loppersum ook met de Voedselbank het Hogeland). Dit zijn stichtingen die kosteloos levensmiddelen verstrekken aan inwoners die financieel niet of nauwelijks in staat zijn om in hun levensonderhoud te voorzien. Kledingbank Maxima verstrekt twee maal per jaar een set kleding. Inwoners die buiten het vangnet vallen kunnen een aanvraag voor noodhulp indienen bij Stichting Urgente Noden (SUN). De stichting de Vakantiebank heeft tot doel om mensen met een inkomen op bijstandsniveau een onbezorgde vakantieweek aan te bieden. Kledingbank Maxima biedt gebruikte kleding aan voor minima.

5. Samenwerking met SWD (sociaal raadsliedenwerk, maatschappelijk werk, budgetmaatjes, administratiespreekuur en intake Voedselbank)

Bij de sociaal raadslieden kunnen inwoners terecht om te zorgen dat ze correct gebruik maken van de voor hen geldende voorzieningen. Niet gebruik van voorzieningen wordt tegengegaan door te checken of de inwoner gebruik maakt van de 'potjes' waar hij of zij gebruik van kan maken.

Ingewikkelde sociaal juridisch kwesties als belastingproblematiek of bemiddeling bij problemen met instanties worden aangepakt. Het inkomen wordt op orde gemaakt, de beslagvrije voet gecorrigeerd indien nodig. In het geval van schuldenproblematiek worden inwoners zo financieel technisch voorbereid voor een schuldregeling.

Het maatschappelijk werk begeleidt bij de problematiek die ontstaat door het armoedeprobleem, zoals eenzaamheid en sociale isolatie. Ook begeleiden ze bij de problematiek die oorzaak is van de armoede, bijvoorbeeld echtscheidingen en wegvallen van een partner.

Stichting Welzijn & Dienstverlening verzorgt voor de Voedselbank de intake. Dit heeft als meerwaarde dat er bij alle inwoners, naast de financiële criteria van de Voedselbank, ook een individueel plan moeten maken hoe ze weer willen uitstromen uit de Voedselbank. Daarnaast heeft dit proces als toegevoegde waarde dat deze groep ook gelijk verwezen kan worden naar andere dienstverlening of regelingen als ze daar nog geen gebruik van maken.

Bij het administratiesprekuren kunnen inwoners terecht voor eenvoudige administratieve vragen zoals het begrijpen van brieven, het invullen van formulieren en het reageren op post.

Budgetmaatjes helpen inwoners met financiële problemen bij het leren omgaan met hun budget, het maken van een overzicht van inkomsten en uitgaven en het maken van budgetkeuzes. Zij doen dit altijd aanvullend of op verwijzing van of andere hulpverlening.

6. Samenwerking met Humanitas (Thuisadministratie, kindervakantieweken en speelgoedactie)

De vrijwilligers van de thuisadministratie van Humanitas bieden administratieve ondersteuning die erop gericht is dat mensen uiteindelijk zoveel als mogelijk weer hun eigen zaken kunnen regelen. Lukt dit niet dan wordt er doorverwezen naar de budgetmaatjes. Daarnaast wordt men ondersteund bij het gebruik van de diverse voorzieningen.

7. Minimabeleid bij Werkplein Fivelingo

Werkplein Fivelingo voert namens de drie gemeenten (een deel van) het minimabeleid uit. Onderdeel hiervan is onder andere bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, participatieregeling, het Kindpakket (webshop) en de collectieve aanvullende zorgverzekering van Menzis.

8. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Ook de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is een belangrijk instrument in het bestrijden van armoede. De mogelijkheden om kwijtschelding van belastingen te verlenen, is geregeld in de Gemeentewet. De gemeenteraad kan op een aantal punten van de rijksregels afwijken, bijvoorbeeld door uit te gaan van hogere kosten van bestaan dan de rijksregels voorschrijven, namelijk 100% in plaats van 90%. Verder kan de gemeenteraad bepalen dat kleine zelfstandigheden in aanmerking komen voor kwijtschelding van hun privé-belastingsschulden.

Hoofdstuk 3. Doelstellingen Armoede & Schuldhulpverlening

In de nota Armoedebeleid & uitvoering 2015 – 2020 zijn de volgende doelen benoemd:

1. Armoedebeleid is verbonden met andere beleidsterreinen:

Integraal armoedebeleid betekent dat armoedebestrijding en maatschappelijke participatie expliciet zijn opgenomen in het beleid van o.a. welzijn, jeugd, onderwijs, sport, gezondheidsbeleid en cultuurbeleid.

2. Maatregelen zijn gericht op participatie: armoedebeleid zet mensen in beweging:

Het doel van het armoedebeleid is om mensen mee te laten doen. Elke vorm van (inkomens)ondersteuning moet een activerend karakter hebben.

3. Uitgaan van versterking van eigen kracht:

Armoedebeleid moet erop gericht zijn dat mensen zelf hun leven weer in de hand nemen, dus zelf ook bijdragen aan de oplossing van hun probleem.

4. Voorkomen is beter dan genezen:

Werk is de beste vorm van armoedebestrijding dus koppeling met het re-integratiebeleid is belangrijk.

5. Een vangnet alleen waar dat nodig is:

Ons minimabeleid is het vangnet. Hierin is inkomensondersteuning opgenomen gericht op specifieke groepen (o.a. kinderen) en specifieke kosten (noodzakelijke kosten en kosten voor participatie).

6. Samenwerking met particuliere initiatieven:

Door samen te werken met deze initiatieven hopen we burgers zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn en te ondersteunen waar nodig.

In de nota Integrale Schuldhulpverlening 2016-2020 zijn de volgende doelen benoemd:

1. Voorkomen van schulden:

Aandacht voor preventie en nazorg verkleint de kans dat grotere of nieuwe schulden en daarmee samenhangende maatschappelijke problemen (opnieuw) ontstaan.

2. Duurzame resultaten:

Een investering in integrale schuldhulpverlening waarbij wordt gewerkt aan het vergroten van de financiële zelfredzaamheid levert een langdurig resultaat en verkleint de kans op recidive.

3. Bevorderen participatie:

Het vergroten van de financiële zelfredzaamheid en het oplossen of beheersbaar maken van de schulden zorgen ervoor dat de financiële situatie geen belemmering meer vormt voor een burger om actief deel te nemen aan de samenleving.

4. Voorkomen van maatschappelijke kosten:

Een investering in integrale schuldhulpverlening voorkomt hoge maatschappelijke kosten zoals de kosten voor huisuitzetting, herhuisvesting, maatschappelijke opvang, extra beroep op bijstand en afsluiting van energievoorzieningen.

In de volgende hoofdstukken wordt nader uitgewerkt of de bovengenoemde doelstellingen zijn behaald.

Hoofdstuk 4. Kwantitatieve & kwalitatieve analyse

In dit hoofdstuk worden de cijfers geanalyseerd. Tabellen met de cijfers zelf zijn opgenomen in bijlage 1. Daarnaast is kwalitatieve informatie opgehaald door middel van schriftelijke vragen aan onze partners, de Cliëntenraad van het Werkplein Fivelingo en er is een vragenlijst uitgezet onder een groep uitkeringsgerechtigden.

4.1. Algemene informatie

Totaal ontvangen 1.391 huishoudens in de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum in 2019 een bijstandsuitkering. In 2017 waren dat er nog 1.629. De economische groei en de inzet van Werkplein Fivelingo om uitstroom te bevorderen hebben geleid tot een afname van 238 inwoners. Dat is een forse besparing op de uitgaven van het BUIG budget. In de tabel is ook een onderverdeling opgenomen hoeveel jongeren, statushouders en alleenstaande ouders een uitkering ontvangen. Reden daarvoor is dat met name deze groepen vaker financiële problemen hebben. Daarnaast weten we dat de groep die risico op armoede en schulden heeft veel groter is dan alleen de mensen die een bijstandsuitkering ontvangen. Om in aanmerking te komen voor het minimabeleid van de gemeenten wordt gekeken naar hoogte en draagkracht en niet naar het soort inkomen.

4.2. Kwantitatieve en kwalitatieve duiding huidig armoedebeleid en schulddienstverlening

4.2.1. Kwantitatieve evaluatie

In deze paragraaf worden de cijfers uit bijlage 1 nader geanalyseerd.

1. Preventie en vroegsignalering (pilotproject Financiële Dienstverlening).

Het pilotproject Financiële Dienstverlening is in september 2019 gestart met de signalen van betalingsachterstanden bij energie. Als de teamleden met inwoners met een betalingsachterstand in gesprek gaan kijken ze ook of er gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare voorzieningen. Door "Er op af" te gaan krijgen mensen veel sneller hulp en kan begeleiding worden aangeboden. Op die manier kunnen ook gezinnen met kinderen effectiever worden geholpen en worden schulden in een vroegtijdig stadium opgepakt of worden voorkomen. In 2019 zijn 145 inwoners benaderd vanwege een betalingsachterstand op de energierekening.

2. Schuldhulpverlening Volkskredietbank Noord-Oost-Groningen (VKB).

De aanmeldingen van het aantal cliënten fluctueert. In Appingedam minder dan in de twee andere gemeenten. Dit geldt ook voor het aantal cliënten waar een schuldhulpverleningstraject is aangeboden. Het aantal cliënten dat in budgetbeheer of beperkt budgetbeheer zitten blijft redelijk stabiel. Ook beschermingsbewind is stabiel maar dat is ook zo overeengekomen met de VKB i.v.m. de kosten. Wel zie je daardoor een sterke stijging bij beschermingsbewind die wordt aangeboden bij andere organisaties.

3. Samenwerking met fondsen (Jeugdfonds sport & cultuur, Stichting Leergeld).

Bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur is met name bij de gemeente Appingedam een sterke stijging te zien in het gebruik bij met name het Jeugdsportfonds van 32 in 2017 naar 92 in 2019. De stijging in Delfzijl is beperkt en Loppersum is zelfs een lichte daling te zien.

Het gebruik van het Jeugdcultuurfonds geeft een wat wisselender beeld. Totaal voor de drie gemeenten is er een stijging van ongeveer 30% te zien ten opzichte van 2017. Loppersum en Appingedam stijgen licht. Delfzijl is wat wisselend met 22 in 2017, 46 in 2018 en 38 in 2019.

Bij Stichting Leergeld is een stijging te zien van 338 in 2017 naar 576 in 2019. Er wordt dus een stevig beroep gedaan op dit fonds.

4. Samenwerking met particuliere initiatieven (Voedselbank, SUN, Vakantiebank).

Bij de Voedselbank is een toename te zien van zowel het aantal personen als het aantal gezinnen dat gebruik maakt van de voedselbank. Van 309 personen en 134 gezinnen in 2017 naar 424 personen en 177 gezinnen in 2019. Deze stijging is een indicator voor de toename van de armoede in de gemeente Eemsdelta.

Bij de Stichting Urgente Noden (SUN) zijn de aantallen niet zo hoog maar dit is dan ook het uiterste vangnet. Inwoners die gebruik maken van deze voorziening krijgen ondersteuning voor de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen, woninginrichting, tandartskosten e.d. Verwijzingen naar SUN komen bij diverse maatschappelijke organisaties vandaan o.a. VKB, bewindvoerders, SWD en uit de zorg. De getallen betreffen toegekende giften. Voor Delfzijl en Loppersum zijn er voor 2017 en 2018 geen aanvragen. Dit heeft ermee te maken dat de ondertekening van de samenwerking in 2019 heeft plaatsgevonden.

Stichting de Vakantiebank biedt vakanties aan voor gezinnen of individuen in armoede. De Vakantiebank bood in 2019 bijna 500 vakantieweken aan. Met de Vakantiebank is afgesproken dat zij minimaal 15 deelnemers een vakantie zouden aanbieden in 2019. Er zijn in 2019 17 gezinnen op vakantie geweest uit Delfzijl en Appingedam. Vanuit Loppersum is er geen deelname geweest. Vanuit Delfzijl hebben 14 volwassenen en 24 kinderen deelgenomen en vanuit Appingedam 9 volwassenen en 14 kinderen. De gemeente Delfzijl heeft voor de Vakantiebank een eenmalige subsidie van € 5.000 toegekend. Vervolg van het project was afhankelijk van het bereik.

5. Samenwerking met Stichting Welzijn Delfzijl (sociaal raadsliedenwerk, maatschappelijk werk, budgetmaatjes, administratiesprekuren en intake Voedselbank).

De SWD voert het administratiesprekuren uit. Het administratiesprekuren is een samenwerkingsverband tussen SWD en Humanitas Thuisadministratie. In Delfzijl werd er wekelijks een spreekuren gehouden in de Kajuit en bij Werkplein Fivelingo. In Appingedam werd het spreekuren gehouden in het Gezondheidscentrum Overdiep. In Loppersum is geen spreekuren, de vrijwilligers leggen daar alleen huisbezoeken af. De SWD geeft aan dat zij niet beschikt over cijfers van 2017 omdat het bedrijf dat het registratiesysteem beheerde is opgeheven.

Het spreekuren in de Kajuit is in 2018 gestart. Dit spreekuren is een combinatie van het voormalige spreekuren van Inburgering & Integratie en van het oude Steunpunt Administratie. Dit heeft ervoor gezorgd dat er veel meer mensen gebruik maakten van het spreekuren dan voorheen. Naast de spreekuren zijn de vrijwilligers af en toe ook op huisbezoek geweest. Deze huisbezoeken zijn in 2018 niet apart geregistreerd en deze zijn onderdeel van het totaal geregistreerde contacten. De huisbezoeken in 2019 zijn wel apart geregistreerd en dat waren er 29.

Het aantal cliënten is hard gestegen. In verband met de drukte op de spreekuren is er onvoldoende tijd geweest om alle contacten te registreren. In tegenstelling tot wat de cijfers laten zien is het reëler om uit te gaan van gemiddeld 15 cliënten per spreekuren in de Kajuit.

Financiële problematiek staat al jaren in de top 3 van meest voorkomende problematiek bij het Algemeen maatschappelijk werk

De doelgroep van de sociaal raadslieden bestaat voor een groot deel uit mensen in een armoedesituatie. Zij zorgen dat het niet gebruik van voorzieningen wordt opgelost, het wel gebruik correct wordt toegepast en sturen de administratiesprekuren aan. Zij zorgen er tevens voor dat een dossier financieel klaar is om gebruik te kunnen maken van een schuldregeling.

6. Humanitas (thuisadministratie, kindervakantie en speelgoedactie).

In 2019 maakten 37 inwoners van de gemeente Eemsdelta gebruik van de thuisadministratie van Humanitas. In 2017 en 2018 waren dit respectievelijk 83 en 68 inwoners. Met de meerderheid van de deelnemers is er wekelijks of maandelijks contact. De reden van de afname kan zijn dat nu ook gebruik wordt gemaakt van de Budgetmaatjes en van het spreekuren van Steunpunt Administratie (samenwerking tussen SW&D en Humanitas thuisadministratie). Vijf vrijwilligers van Humanitas Thuisadministratie hebben zich ook ingezet bij de spreekuren van het Steunpunt Administratie).

Daarnaast biedt Humanitas kindervakantieweken in de zomervakantie en een speelgoedactie rond Sinterklaas. In 2019 genoten 14 kinderen uit de DAL-gemeenten van een gratis, onbezorgde vakantie. In 2018 en 2017 waren dat respectievelijk 22 (16 Delfzijl, 5 Appingedam en 1 Loppersum) en 17 (12 uit Delfzijl, 4 uit Appingedam en 1 uit Loppersum) kinderen. De Speelgoedactie bereikte in 2019 50 kinderen, in 2018 200 kinderen en in 2017 230 kinderen. Inmiddels zijn er meerdere partijen actief die rond Sinterklaas iets organiseren.

7. Minimabeleid bij Werkplein Fivelingo.

Bij de meeste minimaregelingen is een toename van het gebruik te zien. Een sterke toename is te zien bij de cliënten met bewindvoering van 448 in 2017 naar 588 in 2019 en de individuele inkomenstoelage van 635 naar 735.

De stijging voor bewindvoering valt te verklaren, omdat meer mensen binnen de doelgroep te kampen hebben met schuldenproblematiek. Werkplein Fivelingo heeft op dit moment te maken met zo'n 120 verschillende bewindvoerders.

Mensen komen voor de Individuele Inkomenstoelage in aanmerking als het inkomen 100% van de toepasselijke bijstandsnorm bedraagt en men vijf jaar een uitkering heeft. Conclusie die hieruit valt te trekken is, dat een groot deel van het cliëntenbestand van Werkplein Fivelingo langer dan vijf jaar in de uitkering zit. Ondanks de stijging gaandeweg de jaren valt daarentegen ook een groep mensen zonder zicht op inkomensverbetering (o.a. Wajong) buiten deze regeling, omdat het inkomen fractioneel hoger ligt dan het toets percentage van 100% van de toepasselijke bijstandsnorm. Door de referteperiode van vijf jaar komt daarnaast een groep personen met een blijvende chronische ziekte dan wel blijvende handicap met daardoor weinig tot geen uitzicht op verbetering van zijn/haar arbeidsmogelijkheden op de reguliere arbeidsmarkt, ook pas na vijf jaar voor de Individuele Inkomenstoelage in aanmerking.

Er is ook een toename van deelname aan de collectieve ziektekostenverzekering van 1.213 in 2017 naar 1.487 in 2019. Deze toename valt te verklaren doordat meer mensen gebruik maken van de gemeentepolis en er ook ingezet wordt op de Regeling Uitstroom Bijstandsgerechtigden (RUB). De RUB geeft gemeenten de mogelijkheid met de zorgverzekeraar convenanten te sluiten om voor bijstandsgerechtigden de bronheffing te beëindigen en via inhouding van premie en aflossingsbedrag weer aanvullend verzekerd te zijn. Na 36 maanden aflossing wordt de nog aanwezige restschuld kwijtgescholden. Mensen die minimaal een jaar bijstand ontvangen kunnen hieraan deelnemen. Deze regeling is gestart in 2018 middels een pilot en door de drie ADL-gemeenten verlengd tot 31 december 2020.

Er is een afname te zien bij verstrekte leenbijstand van 52 in 2017 naar 14 in 2019. Daarnaast is er een afname te zien bij cliënten die een Participatieregeling ontvangen van 2.273 in 2017 en 1.985 in 2019. Dit valt te verklaren doordat het klantenbestand van uitkeringsgerechtigden bij Werkplein Fivelingo is gedaald de afgelopen jaren. Hierdoor doen minder mensen een beroep op deze Participatieregeling.

Het gebruik van het Kindpakket is na een stijging in 2017 en 2018 gestabiliseerd in 2019. In 2017 is de webshop geïntroduceerd. Werkplein Fivelingo heeft qua doelgroep maximaal bereik. Bij iedere nieuwe aanvraag, waarbij ook sprake is van kinderen, krijgt men direct een aanbieding om mee te doen. Desondanks zien we wel dat pubers, leeftijd 0-4 jaar en in geval van kinderen met een beperking er minder gebruik wordt gemaakt van het Kindpakket. Reden hiervoor kan zijn dat in die gevallen het aanbod niet strookt met de leeftijd.

4.2.2. Kwalitatieve analyse

In deze paragraaf wordt de informatie beschreven die is verzameld uit een vragenlijst verstuurd aan uitkeringsgerechtigden en schriftelijke reacties van de Cliëntenraad, Adviesraad Sociaal Domein en onze partners .

1. Cliënten

Op 16 maart is aan 1.517 inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen van Werkplein Fivelingo een vragenlijst toegestuurd. Hiervan hebben 344 gereageerd. Het rapport met de resultaten is bijgevoegd als bijlage 4.

Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst Regelingen en voorzieningen

De respondenten geven aan dat zij niet alle voorzieningen kennen, dit ondanks de voorlichting die zowel bij de intake als via nieuwsbrieven wordt gegeven. Ook kunnen inwoners gebruik maken van het administratiesprekuur voor het stellen van vragen of als ze moeite hebben met het aanvragen van voorzieningen. Drie voorzieningen die de meesten wel kennen zijn bijzondere bijstand, de participatiebijdrage en Kledingbank Maxima. Als reden dat geen gebruik wordt gemaakt van een regeling of voorziening is vooral onbekendheid (54%) en 38% denkt geen recht te hebben. Als men

wel gebruik maakt van de voorzieningen dan geeft 37% aan dat het bijdraagt aan beter rond komen met het geld, 20% geeft aan dat ze vrijwilliger zijn geworden, maar 19% geeft aan dat het gebruik hun niet heeft geholpen. De meest voorkomende tips/opmerkingen zijn, om toch nog meer bekendheid te geven aan de regelingen en voorzieningen bijvoorbeeld door middel van een nieuwsbrief, digitaliseren van de regelingen, meer persoonlijke contacten, angst om iets aan te vragen omdat je dan misschien niet aan de regels voldoet.

2. Inwoners

Er is alleen geen consultatie geweest van inwoners in verband met de corona crisis waardoor informatie van die groep ontbreekt. Wellicht dat bij het opstellen van de nieuwe nota in het najaar 2020 we dit alsnog kunnen doen zodat we wel input krijgen voor het nieuwe beleid.

3. Cliëntenraad

Op 22 april was een gesprek gepland met de cliëntenraad. Helaas is deze niet door gegaan i.v.m. de uitbraak van het corona virus en vragen wij ook de cliëntenraad om schriftelijk te reageren. De reactie is bijgevoegd.

4. Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein is om een schriftelijke reactie gevraagd. De reactie is bijgevoegd.

5. Partners

Het was de bedoeling om op 26 maart een bijeenkomst te hebben met partners om met elkaar in gesprek te gaan over de aangeleverde cijfers. Helaas is deze bijeenkomst in verband met het coronavirus niet door gegaan en is op 18 maart per mail naar de Voedselbank, Jeugdfonds sport en cultuur, SWD, Werkplein Fivelingo en de VKB een verzoek verstuurd om schriftelijk te reageren. In de mail hebben wij een aantal vragen gesteld:

- Bent u tevreden met het bereik van de minima van jullie organisatie. Zo ja waarom en zo niet waarom niet?
- Wat zou je beter, anders willen doen of gaat het nu goed?
- Ken je alle samenwerkingspartners waarmee de gemeente op het terrein van armoede en schuldenbeleid samen werkt en hoe is die afstemming dan geregeld?
- Wat voor conclusies en aanbevelingen zou je ons mee willen geven over de afgelopen periode?
- Welke aanbevelingen zou je ons mee willen geven voor de komende periode.

Samenvatting van de ontvangen reacties:

De partners zijn tevreden over bereik van de minima door hun organisatie. Door de pilot "Financiële Dienstverlening" in het kader van voegsignalering komt er weer een nieuwe doelgroep in beeld zegt één van de partners. Het ontbreekt aan data over gebruik van inwoners die geen uitkering of een andere uitkering ontvangen of inwoners die werken maar een inkomen hebben op het niveau van 120% van het minimum inkomen. Ook wordt genoemd dat het incidenteel mogelijk is dat er overlap zit in de verstrekkingen. Met name tussen de webshop en andere voorzieningen.

De partners geven aan dat ze elkaar wel goed kennen en ook opzoeken als dat nodig is. Over wat zou het beter of anders kunnen wordt het volgende opgemerkt. Er is behoefte aan meer samenwerking met alle partners, bilateraal worden er wel afspraken gemaakt maar dat mag wel breder. Het advies is om te investeren in een meer integrale aanpak. Er is behoefte om af te stemmen maar ook om de verhalen achter de cijfers met elkaar te delen.

Er is tevredenheid over hoe het nu gaat, Er gebeuren vele goede dingen. Organisaties hebben elkaar steeds meer opgezocht. Er wordt aandacht gevraagd voor de zelfredzaamheid van de doelgroep en ze activeren of actief te houden omdat dat het meeste bijdraagt aan het voorkomen of bestrijden van armoede. Zorg vooral voor een goed vangnet voor de meest kwetsbare inwoners.

De aanbevelingen die worden gedaan zijn met name gericht op het nog meer versterken van de samenwerking, op het vergroten van het bereik door middel van voorlichting en een meer integrale aanpak van armoede waarbij meer disciplines/beleidsvelden worden betrokken. Daarnaast is de oproep om niet alleen naar de cijfers te kijken maar ook vooral de verhalen achter de cijfers met elkaar te delen.

4.3. Wat dragen aanpalende beleidsterreinen bij aan armoedebeleid en schulddienstverlening

1. Wet Maatschappelijke ondersteuning

De bijdrage van de WMO op het gebied van armoede bestaat uit twee onderdelen. Bij de WMO wordt een eigen bijdrage gevraagd om gebruik te kunnen maken van aangeboden voorzieningen. De gemeente Eemsdelta kan voor inwoners die grote schulden hebben of een onder de armoedegrens leven onder bepaalde voorwaarden tijdelijk de betaling van de eigen bijdrage stopzetten. Verder is er nog een uitvoering regeling Meerkosten voor de extra kosten die chronisch zieken maken van € 200,- per jaar, voor deze bijdrage moeten inwoners aan vastgestelde criteria voldoen.

2. Jeugd

Vanuit Jeugd is een preventief aanbod ontwikkeld voor o.a. het onderwijs. Dit preventieve aanbod richt zich vooral op gezondheid, beweging, taalontwikkeling, veilig opgroeien e.d. maar ook op geldzaken. De Rabobank biedt een gastles "Bank voor de klas" aan voor de leeftijdsgroep van 10-12 jaar waarin kinderen leren omgaan met geld. Ook de training "Kostdat?!?" wordt aangeboden. Dit is een interactieve training waarin kinderen meer inzicht krijgen in besteding van o.a. zakgeld en hoe ze om moeten gaan met geld. Voorlichting over gezondheid en bewegen is belangrijk omdat dit ook thema's zijn die bij armoede naar voren komen. Kinderen die opgroeien in armoede eten vaker ongezond en bewegen minder dus als er vanuit school een aanbod is dan draagt dit zeker bij aan verbetering van hun gezondheid en bewegen ze meer.

3. Onderwijs

Bij het onderwijs staat armoede hoog op de agenda. Bewezen is dat armoede de cognitieve capaciteiten van kinderen beïnvloed. Het onderwijs neemt deel aan het programma "Gelijke Kansen". In dat programma is aandacht voor gelijke kansen bieden aan alle kinderen. Kinderen in armoede krijgen bijvoorbeeld vaker een lager schooladvies. Kindcentra bieden activiteiten aan waarmee kinderen in armoede thuis niet in aanraking komen. Huiswerkbegeleiding draagt ook bij aan het verbeteren van de prestaties. Eén van VO scholen heeft een ondersteuningslokaal en een ondersteuningsdocent waar leerlingen vragen kunnen stellen en opdrachten kunnen maken. In de conferentie is aan de orde gekomen dat de zelfredzaamheid van ouders vaak wordt overschat dus worden ook ouders ondersteund. Armoede is dus een thema op de scholen in de gemeente Eemsdelta maar ze zijn nog wel zoekend hoe ze hier verder vorm aan kunnen geven.

4. Sport

In de gemeente Eemsdelta bestaan verschillende financiële mogelijkheden om sport mogelijk te maken voor kinderen die in armoede leven, denk aan het Jeugdfonds sport en cultuur, Stichting Leerge en het gemeentelijke Kindpakket "kansen voor een kind". Uit onderzoek blijkt echter ook dat andere factoren een rol spelen in het niet-sporten van kinderen uit armoede-gezinnen. Kinderen die in hun omgeving niet of nauwelijks in aanraking komen met personen die sporten of waarde hechten aan sport, zijn bijvoorbeeld minder geneigd te sporten. Ouders die, bijvoorbeeld vanwege de langdurige armoede, zelf niet sporten en onvoldoende ervaring hebben met de sportcultuur stimuleren hun kinderen vaker onvoldoende om naar een sportvereniging te gaan. Dus is dat wat het onderwijs en jeugd doen, stimuleren van bewegen en gezonde keuzes maken belangrijk.

Vanuit de aanpalende beleidsterreinen zijn er goede initiatieven en is er aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede. Ondanks alle inspanningen is het belangrijk dat we aandacht blijven houden voor de integraliteit en dat we elkaar vanuit de diverse beleidsterreinen versterken. Dat betekent dat er regelmatig moet worden afgestemd over onze inzet om ervoor te zorgen dat zo weinig mogelijk kinderen opgroeien in armoede. De effecten van de inzet vanuit deze beleidsterreinen zijn moeilijk te meten, we beschikken niet over data.

Hoofdstuk 5. Monitoring en Financiën

5.1. Monitoring & verantwoording

De monitoring en verantwoording van de uitgaven en de voortgang is vastgelegd in jaarverslagen aangeleverd door de partners. Hiermee hebben zij verantwoording afgelegd over inhoud en financiën. Deze jaarverslagen zijn gebruikt voor het afgeven van de definitieve subsidiebeschikkingen. Daarnaast is via de P&C cyclus ook verantwoording afgelegd over de voortgang aan colleges, raden, adviesraad Sociaal Domein en cliëntenraad. Ook zijn er thema's raadsbijeenkomsten geweest waarin de raadsleden zijn geïnformeerd over een bepaald onderwerp. Tevens zijn jaarlijks met de partners bijeenkomsten geweest om af te stemmen over inhoud en voortgang.

5.2. Rol van de gemeenteraad

Door de vaststelling van de nota integrale schuldhulpverlening 2015-2020 en de nota Armoedebeleid & uitvoering 2015-2020 heeft de raad invulling gegeven aan haar kader stellende rol. De controlerende taak is vormgegeven door kennis te nemen van de tertaalrapportages (vier maandelijks rapportage), de aangeboden jaarverslagen en de jaarrekening. De sturende rol is vormgegeven door vragen te stellen, door raadsbijeenkomsten en in de raadsvergaderingen en door het vaststellen van het subsidieplafond.

5.3. Financiën

Overzicht uitgaven voorzieningen in 2019 gemeente Eemsdelta

	Voorziening	Uitgave in 2019			
		Delfzijl	Appingedam	Loppersum	Eemsdelta
1	Administratiespreekuur	€ 5.500	-	€ 3.000	€ 8.500
2	Intake Voedselbank	€ 28.500	-	-*	€ 28.500
2	Jeugdsportfonds	€ 24.000	€ 16.980	€ 2.500	€ 43.480
3	Jeugdcultuurfonds	€ 20.000	€ 5.403	€ 5.000	€ 30.403
4	Stichting Leergeld	€ 22.300*	€ 19.100	€ 12.500	€ 53.900
5	Voedselbank Eemsdelta	€ 15.000	€ 8.340	€ 1.600	€ 24.940
6	Stichting Urgente Noden	€ 4.475	€ 2.160	€ 1.800	€ 8.435
7	Kledingbank Maxima	€ 8.980	€ 4.300	€ 2.980	€ 16.260
8	Budgetmaatjes	€ 11.789	€ 7.300	€ 6.500	€ 25.589
9	Humanitas Thuisadministratie	€ 3.000	-	-	€ 3.000
Totale uitgaven in 2019 aan voorzieningen		€ 143.544	€ 63.583	€ 35.880	€ 243.007

*De subsidie intake voedselbank is door gemeente Loppersum meegenomen in de totale subsidie aan SWD

*De subsidie van Stichting Leergeld is exclusief de eenmalige bijdrage in de exploitatiebijdrage over 2019.

Overzicht van de uitgaven in 2019 minimaregelingen Werkplein Fivelingo gemeente Eemsdelta

	Minimaregeling	Uitgaven 2019
1	Bijzondere bijstand	€ 1.785.116
2	Bewindvoering	€ 929.412
3	Individuele Inkomenstoeslag	€ 322.440
4	Leenbijstand	€ 8.807
5	Collectieve Ziektekostenverzekering	€ 129.495
6	Regeling Uitstroom Bronheffing	€ 28.594
7	Kindpakket (kansen voor kinderen)	€ 334.880
8	Participatiebijdrage	€ 115.750
9	Kinderopvang ihkv Sociaal Medische Indicatie	€ 201.395
10	Computerregeling 55+ en kinderen	€ 3.251
Totale uitgaven 2019 aan minimaregelingen		€ 3.859.140

Overzicht uitgaven van de gemeente Eemsdelta aan schulddienstverlening

	VKB	Uitgaven 2019
Totale uitgaven 2019 aan de VKB		€ 1.086.308,-

Hoofdstuk 6. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk kunnen op basis van de in de nota opgenomen kwantitatieve en kwalitatieve informatie conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan. De nota is tot stand gekomen met medewerking van alle partners waarmee de drie gemeenten samenwerken. De uitkeringsgerechtigden zijn geïnterviewd middels een vragenlijst, en de partners zijn gevraagd te reageren op de cijfers en op een aantal aanvullende vragen. Er is geen consultatie geweest van inwoners in verband met de corona crisis waardoor informatie van die groep ontbreekt. Wellicht dat bij het opstellen van de nieuwe nota in het najaar 2020 we dit alsnog kunnen doen zodat we wel input krijgen voor het nieuwe beleid. Voor de analyse op basis van de cijfers is ervoor gekozen om de laatste drie jaar te gebruiken als input voor deze nota. Verder terug gaan kost veel tijd en het is door wisselingen van systemen ook lastiger om de cijfers goed te kunnen vergelijken daarom is voor deze periode gekozen. In de inleiding is genoemd dat de centrale vraagstelling van deze evaluatie is:

" Hoe effectief en efficiënt is het armoede & schuldhulpverleningsbeleid geweest"

Om die vraag te kunnen beantwoorden zijn een aantal deelvragen gesteld. Die deelvragen zijn nader uitgewerkt in de hoofdstukken 1 t/m 5.

6.1. Conclusies

Armoede en schulden zijn actuele en complexe thema's. In de gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het voorkomen en bestrijden van armoede en schulden. Er is een breed pakket aan voorzieningen beschikbaar voor de doelgroep. Ook landelijk staat armoede hoog op de agenda, in 2017 zijn de zogenaamde Klijnsmagelden beschikbaar gesteld door het Rijk voor de bestrijding van armoede en in 2018 is het Actieplan Brede Schuldinaanpak gelanceerd. Daarnaast wordt ook lokaal flink geïnvesteerd door het verstrekken van subsidies voor voorzieningen die worden uitgevoerd door diverse partners en aan voorzieningen die worden verstrekt door Werkplein Fivelingo. Ook vanuit andere beleidsterreinen zoals Jeugd, Onderwijs, WMO en Sport wordt aandacht besteed aan het voorkomen of bestrijden van armoede. Uit de cijfers blijkt dat bij de meeste voorzieningen sprake is van een stijging van het gebruik over de periode 2017 tot en met 2019. Dit terwijl uit cijfers van de Minimascan Stimulansz blijkt dat de doelgroep kleiner is geworden. Er wordt dus goed gebruik gemaakt van de ondersteuning die geboden wordt vanuit de gemeente.

Inwoners die gebruik maken van inkomensondersteuning geven aan dat ze ondanks de voorlichting bij de intake en de nieuwsbrieven nog niet alle regelingen goed kennen of denken dat ze er niet voor in aanmerking komen. Ook is er soms vrees om aan te vragen.

Partijen die betrokken zijn bij armoedebestrijding geven aan dat ze elkaar al goed kennen en gericht zijn op samenwerking. Alleen kan die samenwerking nog iets meer worden versterkt. Er gebeuren veel goede dingen maar alleen gezamenlijk kunnen we tot een echt integrale aanpak komen.

Het armoedebeleid is erop gericht om armoede te voorkomen, de zelfredzaamheid van de doelgroep die gebruikt maakt van de voorzieningen te vergroten en zoveel als mogelijk in te zetten op activeren van deelname aan de samenleving, vrijwilligerswerk of werk.

- Eén van de belangrijkste voorzieningen is de webshop www.kansvooruwkind.nl. De webshop is gevuld met een zeer ruim aanbod van voorzieningen van onderwijs, sport en cultuur en vrijetijdsactiviteiten. De voorzieningen worden verstrekt met als doel om ook kinderen uit arme gezinnen mee te laten doen in de samenleving. Daarmee voorkomen we dat deze kinderen de gevolgen van opgroeien in armoede ondervinden. Het gebruik van de webshop is zeer hoog.
- Voorkomen van armoede en schulden bij volwassenen doen we vooral door vroegsignalering van betalingsproblematiek. In het najaar van 2019 is een pilot gestart met het pilotproject Financiële Dienstverlening (het "Erop af team"). Het Erop af team gaat op bezoek bij inwoners die betalingsachterstanden hebben op energie, gas, licht, water en zorgverzekering. Het team is gestart met het benaderen van inwoners die een energie achterstand hebben. De pilot Erop af wordt eind 2020 afgerond. Er zal een evaluatie van het project worden gemaakt;
- Werkplein Fivelingo voert activeringsgesprekken met alle uitkeringsgerechtigden. De doelgroep tijdelijk geen dienstverband wordt verwezen naar het project de Inzet. Bij de Inzet wordt dagbesteding en activeringsactiviteiten aangeboden. Voor Delfzijl is dat in de Kajuit, en voor

Appingedam bij de ASWA. Maar ook een voorzieningen zoals Jeugdfonds sport en cultuur draagt bij aan activering. Uit de beantwoording van de vragenlijst door uitkeringsgerechtigden blijkt dat 62 van de 344 respondenten aangeeft dat ze vrijwilliger zijn geworden en 35 dat ze vaker meedoen aan activiteiten zoals sport en hobby.

Hoe effectief en efficiënt is het armoedebeleid geweest?

De vraag beantwoorden "**Hoe effectief en efficiënt is het armoede & schuldhulpverleningsbeleid geweest**" is best lastig. Omdat effecten en efficiëntie van beleid heel moeilijk zijn te duiden zeker als je bij het vaststellen van een nota geen harde indicatoren hebt opgenomen. We beantwoorden deze vraag aan de hand van de doelen genoemd in de nota Armoede & uitvoering 2015-2020. De doelen die zijn opgenomen in de integrale nota schuldhulpverlening worden in de evaluatie van dat beleid meegenomen. In deze nota gaat het vooral om de preventie. Dus hoe voorkomen we dat schulden ontstaan.

1. Armoedebeleid is verbonden met andere beleidsterreinen:

Er is samenwerking met andere beleidsterreinen binnen de gemeente maar er is geen sprake van gezamenlijk beleid ten aanzien van armoede. Er vindt wel steeds vaker integrale afstemming plaats. Met name op terrein van gezondheid (GIDS, Menzis) en onderwijs (Kansrijke Groningers, Kansrijke Start, Gelijke Kansen Alliantie) vindt momenteel integrale afstemming plaats over gezamenlijke inzet om armoede te voorkomen. Dit is allemaal binnen sociaal domein, afstemming met fysiek is er minder maar betalingsachterstanden en energiecoach heeft wel een plek in de prestatieafspraken.

2. Maatregelen zijn gericht op participatie: armoedebeleid zet mensen in beweging:

De maatregelen zijn op zich wel gericht op participatie en mensen weer in beweging zetten maar misschien dat dit kan nog wel iets sterker kan worden uitgedragen. Zeker waar het armoedebeleid voor kinderen betreft dragen de maatregelen heel positief bij aan participatie.

3. Uitgaan van versterking van eigen kracht:

De meest voorzieningen die we aanbieden dragen wel bij aan de versterking van de eigen kracht. Dit blijkt onder andere uit de beantwoording van de vragenlijst van de uitkeringsgerechtigden. 113 van de 344 respondenten geven aan dat ze door gebruik te maken van de voorzieningen beter rond kunnen komen met hun geld, 30 respondenten geven ook aan dat ze minder schulden hebben en 35 geven aan dat ze vaker in contact komen met mensen in de buurt.

4. Voorkomen is beter dan genezen:

Door een start te maken met de pilot Financiële Dienstverlening gaan we meer aandacht besteden aan preventie. Ook de partners besteden aandacht aan signalen die wijzen op een bredere vraag om hulp. Ook het administratiespreekuur ondersteunt de minima met financiële vragen waardoor problemen kunnen worden voorkomen. Met dit doel worden medewerkers van de Volkskredietbank werkzaam ingezet op het Werkplein.

5. Een vangnet alleen waar dat nodig is:

Van de aangeboden voorzieningen wordt veel gebruik gemaakt door de minima. De criteria die verbonden zijn aan het verkrijgen van een voorziening waarborgen dat het allen wordt verstrekt als het noodzakelijk is.

6. Samenwerking met particuliere initiatieven:

De samenwerking met particuliere initiatieven is goed. Wel wordt gevraagd om een versterking van de samenwerking en een meer integrale benadering.

6.2. Aanbevelingen

Op basis van de evaluatienota en de hiervoor beschreven conclusies worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Nog meer inzetten op een breder bereik door aandacht te besteden aan bekendheid van de regelingen en voorzieningen door middel van het verstrekken van informatie (nieuwsbrief);
- Nog meer inzetten op het tot stand komen van integraal beleid. Dus meer samenwerking tussen de diverse beleidsterreinen en de partners;

- Nog meer bevorderen van de integrale afstemming tussen de gemeente en de partners. Dit kan door twee keer per jaar een breed armoedeoverleg in te zetten. Daarnaast blijven bilaterale overleggen tussen de partners gewenst;
- Nog meer aandacht voor preventieve activiteiten om zo armoede en instroom in schuldhulpverlening te voorkomen;
- Nog meer inzetten op activeringsactiviteiten, immers werk is de oplossing om armoede te bestrijden;
- Voorkomen van overlap in gebruik van voorzieningen. Dit kan door bijvoorbeeld een centrale intake te doen.

Bijlage 1. Cijfers

Voor de analyse op basis van de cijfers is ervoor gekozen om de laatste drie jaar te gebruiken als input voor deze nota. Verder terug gaan kost veel tijd en door wisselingen van systemen ook lastiger om de cijfers goed te kunnen vergelijken daarom is voor deze periode gekozen.

1. Inwoneraantallen en cliënten in de uitkering

	Appingedam			Delfzijl			Loppersum		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Aantal inwoners	11.971	11.801	11.721	24.965	24.863	24.716	9.919	9.611	9.614
Totaal aantal cliënten* die een bijstandsuitkering ontvangen	416	401	381	949	859	834	202	187	176
Hoeveel jongeren ontvangen een bijstandsuitkering	46	42	30	111	80	85	22	14	13
Hoeveel statushouders ontvangen een bijstandsuitkering uitkering	66	71	66	125	127	126	26	31	29
Hoeveel alleenstaande ouders ontvangen een uitkering	102	90	76	230	222	200	44	40	33

* Dit zijn rekords (aantal verstrekte uitkeringen, kunnen meerdere personen zijn. Het aantal jongeren, statushouders en alleenstaande ouders maken onderdeel uit van het totaal)

2. Preventie en vroeg signalering/financiële dienstverlening

Met hoeveel inwoners is gesproken n.a.v. betalingsachterstanden (Er-op-af team) in 2019*

Gemeente	2019
Appingedam	109
Delfzijl	31*
Loppersum	5*
Totaal Eemsdelta	145

*Deze cijfers gaan over de maanden november en december 2019ppingedam gaan over heel 2019. Zij werken al langer met vroegsignalering vanuit de Damster Zorgbalie.

3. Schuldhulpverlening (Volkskredietbank Noordoost-Groningen)

	Appingedam			Delfzijl			Loppersum		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Hoeveel aanmeldingen	72	63	67	202	128	142	35	36	26
Hoeveel schuldhulpverleningstrajecten zijn ingezet	63	54	54	184	126	115	42	37	29
Hoeveel cliënten zitten in budgetbeheer: Regulier budgetbeheer	124	104	99	290	256	223	63	61	61
Hoeveel cliënten zitten in Beperkt budgetbeheer	8	5	4	27	24	19	3	2	3
Hoeveel cliënten zitten in Beschermd budgetbeheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoeveel cliënten hebben een schuldregeling	52	36	45	105	119	113	26	25	28
Hoeveel cliënten hebben beschermingsbewind	42	44	43	79	76	73	15	15	14

4. Fondsen (Jeugdsport & cultuurfonds, Stichting Leergeld)

Hoeveel inwoners maken gebruik van het Jeugdportfonds

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	32	65	92	€ 16,980
Delfzijl	106	131	116	€ 24.000
Loppersum	37	36	30	€ 2.500
Totaal Eemsdelta	175	232	238	€ 43.480

Hoeveel inwoners maken gebruik van het Jeugdcultuurfonds

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	12	10	17	€ 5.403
Delfzijl	22	46	38	€ 15.000
Loppersum	3	4	7	€ 5.000
Totaal Eemsdelta	37	60	62	€ 25.403

Hoeveel kinderen maken gebruik van het aanbod van Stichting Leergeld

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	91	136	159	€ 19,100
Delfzijl	229	335	344	€ 22.300
Loppersum	68	69	73	€ 12.500
Totaal Eemsdelta	338	540	576	€ 53.900

5. Particuliere initiatieven (Voedselbank, SUN, Kledingbank Maxima)

Hoeveel personen & huishoudens maken gebruik van de Voedselbank Eemsdelta

Gemeente	2017 Pers.	2017 Huish.	2018 Pers.	2018 Huish.	2019 Pers.	2019 Huish.	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	81	28	71	34	106	51	€ 8,340
Delfzijl	209	96	239	110	306	121	€ 20.000
Loppersum	19	10	35	12	12	5	€ 1.600
Totaal Eemsdelta	309	134	345	156	424	177	€ 29.940

Hoeveel personen & huishoudens maken gebruik van de Voedselbank het Hogeland

Gemeente	2017 Pers.	2017 Huish.	2018 Pers.	2018 Huish.	2019 Pers.	2019 Huish.	Verstrekke subsidie 2019
Loppersum					18 (14 volwassen en 4 kinderen)	9	€ 1.100
Totaal Eemsdelta							€ 1.100

Hoeveel inwoners doen een beroep op Stichting Uitvoering Noden (SUN)

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	9	6	9	€ 2,160,-
Delfzijl	-	-	14	€ 4,475,-
Loppersum	-	-	3	€ 1.800,-
Totaal Eemsdelta	9	6	26	€ 8,435

Aantal bezoekers van de Kledingbank Maxima

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	Niet bekend	570	441	€ 4.300
Delfzijl	Niet bekend	1.258	1.819	€ 8.980
Loppersum	Niet bekend	161	146	€ 2.980
Totaal Eemsdelta	Niet bekend	1.989	2.406	€ 16.260

6. SWD (budgetmaatjes en intake voedselbank)

Intake Voedselbank door SWD

In 2019 zijn door SWD 198 aanvragen Voedselbank afgehandeld en nog 6 uit 2018. Dus totaal zijn 204 aanvragen afgehandeld. De kosten voor inzet voor de intake Voedselbank zijn voor de gemeente Delfzijl € 28.500,- de gemeente Appingedam betaald hier niet voor en de gemeente Loppersum heeft een bedrag opgenomen in de totaal subsidie aan SWD.

Hoeveel inwoners maken gebruik van een budgetmaatje

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	9	14	14	€ 7.300
Delfzijl	21	18	20	€ 11.789
Loppersum	13	8	15	€ 6.500
Totaal Eemsdelta	43	40	49	€ 25.589

Hoeveel inwoners maken gebruik van het Administratiespreekuur (Steunpunt Administratie)

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	onbekend	20	6	Onbekend
Delfzijl	onbekend	317	415	€ 5.500
Loppersum	onbekend	Alleen HBZ	Alleen HBZ*	€ 3.000
Totaal Eemsdelta	onbekend	337	421	€ 8.500

*HBZ is Huisbezoeken

7. Humanitas (Thuisadministratie)

Hoeveel inwoners hebben gebruik gemaakt van de ondersteuning thuisadministratie

Gemeente	2017	2018	2019	Verstrekke subsidie 2019
Appingedam	13	12	6	Geen
Delfzijl	53	44	19	€ 3.000
Loppersum	17	12	12	Geen
Totaal Eemsdelta	83	68	37*	€ 3.000

*Dit is zonder de hulp door 5 vrijwilligers bij de spreekuren van Steunpunt Administratie

8. Minimaregelingen Werkplein Fivelingo

Aan hoeveel cliënten is Bijzondere bijstand toegekend

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	696	694	659	€ 543.416
Delfzijl	1539	1435	1373	€1.008.604
Loppersum	353	342	291	€ 233.096
Totaal Eemsdelta	2588	2471	2323	€ 1.785.116

Hoeveel cliënten hebben Bewindvoering

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	132	155	178	€ 269,994
Delfzijl	257	281	338	€ 542,131
Loppersum	59	69	72	€ 117,287
Totaal Eemsdelta	448	505	588	€ 929.412

Aan hoeveel cliënten is een Individuele Inkomens Toeslag toegekend

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
----------	------	------	------	---------------

Appingedam	187	208	217	€ 94.600
Delfzijl	363	409	426	€ 187.300
Loppersum	85	85	92	€ 40.540
Totaal Eemsdelta	635	702	735	€ 322.440

Aan hoeveel cliënten is leenbijstand verstrekt

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	12	7	5	€ 2,485
Delfzijl	33	22	6	€ 3,821
Loppersum	7	4	3	€ 2,501
Totaal Eemsdelta	52	33	14	€ 8,807

Hoeveel inwoners nemen deel aan de Collectieve ziektekostenverzekering

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	362	406	433	€ 34.292
Delfzijl	680	788	882	€ 82.745
Loppersum	171	163	172	€ 12.458
Totaal Eemsdelta	1213	1357	1.487	€ 129.495

Hoeveel inwoners maken gebruik van de Regeling Uitstroom Bronheffing (RUB-regeling)

Gemeente	2017	2018)vanaf 1-10 operationeel)	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	N.v.t.	16	15	€ 9,722
Delfzijl	N.v.t.	29	31	€ 16,013
Loppersum	N.v.t.	8	8	€ 2,859
Totaal Eemsdelta	N.v.t.	53	54	€ 28,594

Hoeveel kinderen maken gebruik van het Kindpakket

Aantal verstrekkingen en (aantal Kinderen)

Gemeente	2017 (vanaf april)	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	1210 (393)	1846 (352)	1,755 (329)	€ 91.116
Delfzijl	2873 (812)	4496 (789)	4,409(794)	€ 211.963
Loppersum	506 (161)	686 (139)	609(126)	€ 31.801
Totaal Eemsdelta	4589 (1366)	7028 (1280)	6.773(1249)	€ 334.880

Hoeveel cliënten ontvangen een Participatiebijdrage

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	608	599	542	€ 31,850
Delfzijl	1359	1273	1195	€ 69.200
Loppersum	306	297	248	€ 14,700
Totaal Eemsdelta	2273	2169	1985	€ 115,750

Hoeveel inwoners maken ihkv kinderopvang gebruik van de regeling Sociaal Medische Indicatie (SMI)

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	4	7	11	€ 95,953
Delfzijl	15	12	16	€ 99,112
Loppersum	5	4	3	€ 6,329
Totaal Eemsdelta	24	23	30	€ 201,395

Hoeveel kinderen en 55+ maken gebruik van de computerregeling

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	3	3	3	€ 1.352

Delfzijl	14	12	3	€ 1.500
Loppersum	2	0	1	€ 399
Totaal Eemsdelta	19	15	7	€ 3.251

Hoeveel uitkeringsgerechtigden nemen deel aan een activiteiten bij de inzet

Gemeente	2017	2018	2019	Uitgaven 2019
Appingedam	28	33	43	€ 119.801*
Delfzijl	15	14	9	
Loppersum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Totaal Eemsdelta	43	47	52	€ 119.801

*Voor de Inzet is een beschikking afgegeven voor vier jaar 2018-2022 voor een totaalbedrag van € 340.102